

Raadsvoorstel

Onderwerp OV-bureau Groningen Drenthe: ontwerpbegroting 2024 en ontwerp hoofdlijnen dienstregeling 2024
Steller/telnr. Koen Olde Monnikhof/ 06-29638661 Bijlagen 2

Registratienummer 143760-2023
Classificatie Openbaar Geheim Vertrouwelijk (bij gebruik van
persoonsgegevens)

Portefeuillehouder Broeksma
Langetermijn agenda (LTA) LTA ja: Maand 4 Jaar 2023
Raad LTA nee: Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2024 en de ontwerp hoofdlijnen dienstregeling 2024 van het OV-bureau Groningen Drenthe;
- II. conform de 'Conceptzienswijze op de ontwerpbegroting 2024 van het OV-bureau Groningen Drenthe' de zienswijze vast te stellen;
- III. het college te verzoeken het dagelijks bestuur van OV-bureau daarvan in kennis te stellen.

Samenvatting

Bijgaand ontvangt u de ontwerpbegroting 2024 en de ontwerp hoofdlijnen dienstregeling van het OV-bureau Groningen Drenthe. Met de toezending van deze stukken wordt voldaan aan artikel 35 lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Met dit raadsvoorstel wordt de raad gevraagd de door het college opgestelde zienswijze vast te stellen. Daarnaast wordt de raad gevraagd een eventuele reactie te geven op de ontwerp hoofdlijnen dienstregeling 2024.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

Op 4 april jl. heeft u van ons de kaderbrief 2024 (100094-2023) ontvangen, die de financiële en beleidsmatige hoofdlijnen voor 2024 van het OV-bureau Groningen Drenthe bevat. In deze brief is aangegeven dat u vóór 1 mei de ontwerpbegroting 2024 en tevens de ontwerp hoofdlijnen dienstregeling 2024 ontvangt waarbij uw raad de mogelijkheid heeft om een zienswijze in te dienen. Met het raadsvoorstel wordt de raad geïnformeerd over de ontwerpbegroting 2024 en geadviseerd om een zienswijze in te dienen.

Financiële situatie

Zoals eerder in de aan u toegezonden kaderbrief 2024 aangegeven, zit het OV nog altijd in financieel zwaar weer. Het is voor het OV-bureau een grote uitdaging om tot een sluitende begroting te komen. Voor 2024 wordt een tekort van €8,2 mln verwacht. Het verwachte meerjarig tekort tot en met 2027 bedraagt €29,7 mln. Het OV-bureau stelt de volgende maatregelen voor om de ontwerpbegroting 2024 sluitend te krijgen:

- Een bezuiniging op dienstregeling van €2,5 mln;
- Een uitname uit de reserve van €3,5 mln;
- Een aanvullende deelnemersbijdrage €2,2 mln.

Rol van de gemeente Groningen

In de brief die u ontving over de kaderbrief 2024 hebben wij reeds aangegeven dat de gemeente Groningen een bijzondere positie heeft binnen het dagelijks bestuur van het OV-bureau. Omdat de verantwoordelijkheid voor het OV in Nederland in eerste instantie bij het Rijk, de vervoersautoriteiten in de Randstad en de provincies liggen (zie bijlage onderaan dit raadsvoorstel), krijgen de provincies Groningen en Drenthe hiervoor middelen via de algemene uitkering van het provinciefonds. Overigens zijn de middelen vanuit het rijk onvoldoende om het dienstregelingsniveau op hetzelfde peil te houden. In Groningen en Drenthe is het opdrachtgeverschap voor het openbaar busvervoer door de beide provincies én de gemeente Groningen neergelegd bij het OV-bureau, ondanks dat de gemeente Groningen hier in tegenstelling tot de beide provincies geen middelen voor ontvangt. Wel draagt de gemeente Groningen jaarlijks bij aan de uitvoeringskosten van het OV-bureau en is het voor 21% verantwoordelijk voor eventuele tekorten die zijn ontstaan gedurende het uitvoeringsjaar.

Wij zijn van mening dat de gemeente Groningen niet meerjarig incidenteel zou moeten bijdragen aan de begroting van het OV-bureau en dat de ‘aanvullende bijdrage van €2,2 mln’ (evenals de bijdrage in de jaren daarna) gedragen zou moeten worden door de subsidieverstrekkers (provincie Groningen en Drenthe). Daarom stellen wij u voor om een zienswijze in te dienen.

Conceptzienswijze

Het college adviseert de raad van mening te zijn dat de gemeente Groningen – als deelnemer in het openbare lichaam zonder dat het daarvoor rijksmiddelen krijgt – alleen zou moeten bijdragen in de uitvoeringskosten van het OV-bureau. Als het gaat om de ‘aanvullende bijdrage van de deelnemers’, zou de gemeente Groningen niet moeten bijdragen aan het oplossen van dit deel van het verwachte tekort in de begroting. De gemeente Groningen heeft daarin dezelfde positie als alle andere gemeenten in de provincies Groningen en Drenthe en dus niet dezelfde posities als de beide provincies.

Kader

De gemeente Groningen maakt samen met de provincie Groningen en de provincie Drenthe onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling OV-bureau Groningen Drenthe. In dat kader is de gemeente Groningen medeverantwoordelijk voor het beleidsmatig en financieel reilen en zeilen van het OV-bureau.

De voorliggende ontwerpbegroting is opgesteld rekening houdend met de door de raad & staten meegegeven kaders en de wet- en regelgeving conform de BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden). Deze laatste schrijft voor dat de begroting sluitend dient te zijn om te kunnen worden vastgesteld. Zonder maatregelen is er sprake van een tekort en is de begroting niet sluitend.

Argumenten en afwegingen

Argumenten

Zoals hierboven aangegeven, zou de bijdrage van de gemeente Groningen als deelnemer van de gemeenschappelijke regeling moeten bestaan uit een jaarlijkse bijdrage van de gemeente Groningen aan de uitvoeringskosten van het OV-bureau. Dit bedraagt jaarlijks €164.950. Andere gemeenten in de beide provincies dragen financieel niet bij, maar zij hebben dan ook geen zitting in het dagelijks bestuur van het OV-bureau. Daarnaast draagt de gemeente Groningen bij in incidentele op rekeningbasis gerealiseerde exploitatietekorten.

Risico's

De gemeente Groningen heeft net als de beide provincies en alle andere gemeenten belang bij een sluitende begroting van het OV-bureau. De huidige situatie is dan ook onwenselijk. Een meerjarige bijdrage van de gemeente Groningen in de begroting vereist echter dat wij binnen de begroting meerjarig extra middelen zouden moeten vinden.

Met het indienen van onze zienswijze vindt er bij de besluitvorming om de begroting van het OV-bureau structureel sluitend te maken, nogmaals een nadere afweging plaats tussen ingrepen in de dienstregeling en de bijdragen van partners. Daarbij geven ook de provincies aan niet zomaar extra middelen beschikbaar te hebben. Deze nadere afweging zou uiteindelijk kunnen leiden tot een voorstel met een acceptabele verdeling tussen ingrepen in de dienstregeling en bijdragen van partners.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Tegelijk met dit raadsvoorstel worden de ontwerpbegroting en de ontwerp hoofdlijnen dienstregeling ook aan de staten van Groningen en Drenthe voorgelegd voor het geven van een zienswijze. Daarnaast wordt een ieder via een openbare inspraakprocedure in de gelegenheid gesteld te reageren op de ontwerp hoofdlijnen dienstregeling. Overigens is hierin dit jaar iets gewijzigd. In het verleden konden inwoners en organisaties binnen de gemeente Groningen hun reacties naar zowel de gemeente als het OV-bureau sturen. Dit leverde voor zowel de indieners als voor de gemeente en het OV-bureau een onduidelijke situatie op. Daarom kunnen alle reacties vanaf dit jaar uitsluitend naar het OV-bureau worden gestuurd. Het OV-bureau zal iedere indiener van een reactie voorzien. Hiermee sluiten we aan bij de procedure die ook al jaren geldt voor alle andere gemeenten in de provincies Groningen en Drenthe.

Financiële consequenties

De ontwerpbegroting 2024 is in financiële zin licht gewijzigd ten opzichte van de kaderbrief 2024. Waar in de kaderbrief werd uitgegaan van een tekort van €9,8 mln voor 2024, is het tekort nu €8,2 mln. Dit is het gevolg van:

- een aangepaste en meer realistische verdeling van de jaarlasten van de business case zero emissie over de looptijd van de concessie;
- de verwerking van de eind maart 2023 uitgekomen indexering update van de LBI (Landelijk bijdrage index) en LTI (landelijke tarieven index). De geadviseerde landelijke tariefstijging (de LTI) 2024 bedraagt 11%. Zoals te doen gebruikelijk is de landelijke tariefstijging door vertaald in de ontwerpbegroting 2024, dit zorgt voor hogere opbrengsten en dus een lager tekort. In het najaar volgen definitieve tariefvoorstellen voor 2024. De verhoging van de tarieven met 11% staat voor €2,3 mln op jaarbasis, €1,6 mln meer dan waar rekening mee werd gehouden ten tijde van de kaderbrief (3,5%).

Het meerjarig tekort is niet substantieel gewijzigd: €29,7 mln in plaats van €29,9 mln. Het meerjarenbeeld ziet er als volgt uit:

Saldo (* € 1.000)	Actuele prognose 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Totaal
Stand totaal tekort actuele meerjarenbegroting na reguliere onttrekking BR	-€ 3.714	-€ 8.153	-€ 8.046	-€ 6.058	-€ 3.683	-€ 29.654

Oplossen meerjarig tekort

Onlangs de gesloten businesscase zero emissie (een grote stap in de verdergaande verduurzaming van het OV) blijft het voorziene tekort voor 2024 met €8,2 mln en de jaren erna fors. Het OV-bureau stelt, zoals in de aanleiding te lezen is, een oplossingsrichting voor om het meerjarig tekort te dekken:

Saldo x € 1.000	Actuele prognose 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Totaal
Stand totaal tekort actuele meerjarenbegroting	€ -3.714	€ -8.153	€ -8.046	€ -6.058	€ -3.683	€ -29.654
Onttrekking restant COVID reserve	€ 218					€ 218
Onttrekking Algemene Reserve	€ 3.496	€ 3.500	€ 3.200	€ 1.400	€ 586	€ 12.182
Maatregelen Bezuiniging DR		€ 2.500	€ 2.611	€ 2.702	€ 2.797	€ 10.610
Aanvullende bijdrage partners		€ 2.153	€ 2.235	€ 1.956	€ 300	€ 6.643
Totaal	€ 0	€ 0	€ -0	€ 0	€ -0	€ 0

Ontwikkeling weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt na vaststelling van de jaarrekening 2022 van het OV-bureau en de bestemming van het resultaat €12,2 mln. In de ontwerpbegroting 2024 wordt voorgesteld dit bedrag aan te wenden om het geprognostiseerde tekort over de periode 2023-2027 op te vangen. Eind 2027 is daarmee de weerstandscapaciteit volledig ingezet.

Met de volledige inzet van de reserves (volledige weerstandscapaciteit) zal het OV-bureau niet meer in staat zijn financiële risico's op te vangen. Elke financiële tegenvaller zal vanaf het moment dat de ontwerpbegroting 2024 wordt vastgesteld niet meer uit de eigen middelen van het OV-bureau kunnen worden gedekt. Voor elke tegenvaller zal door het bestuur een keuze moeten worden gemaakt hoe dit te moeten te dekken.

Vanaf 2028 verwacht het OV-bureau vanwege het teruglopende tekort weer een positief resultaat te kunnen realiseren en vanaf dan de weerstandscapaciteit weer op te bouwen tot het gewenste niveau.

TVOV2023

Geen onderdeel van de ontwerpbegroting 2024, maar wel relevant, is de huidige situatie rondom bij de rijksregeling Transitievangnet Openbaar Vervoer 2023 (kortweg TVOV 2023).

Eind maart 2023 is door het OV-bureau de aanvraag ingediend voor de TVOV 2023. Er is een verschil van inzicht ontstaan met het ministerie van IenW over de grondslag van de berekening van de maximale hoogte van de toekenning van de TVOV 2023. Het ministerie heeft de maximale toekenning gebaseerd op de opbrengstgegevens van Qbuzz. Het OV-bureau is van mening dat het ministerie hiervoor moet uitgaan van de gegevens van het OV-bureau als opbrengstverantwoordelijke van de concessie.

Er zal door het OV-bureau bezwaar worden ingediend tegen de (nog niet ontvangen) beschikking van het ministerie. Indien het bezwaar niet leidt tot een gewijzigd standpunt van het ministerie dan valt de subsidie voor de GD-concessie €5 mln lager uit dan waarmee rekening is gehouden. In de actuele prognose voor 2023 wordt uitgegaan van €7,73 mln.

Urgentieconferentie 16 februari 2023 en NOVB 19 april leidt niet tot extra Rijksgeld voor 2024

Op 16 februari 2023 vond een conferentie van het Nationaal Openbaar Vervoer Beraad (NOVB, samenwerking van opdrachtgevende overheden, vervoerders en Rijk) plaats over dit landelijke beeld en daaraan gerelateerde urgente vraagstukken in het OV. Deze conferentie vond mede op voorspraak vanuit het IPO-BACM+ (Interprovinciaal Overleg Bestuur en adviescommissie Midden; portefeuillehouders van alle provincies, Vervoerregio Amsterdam, Metropoolregio Rotterdam Den Haag en OV-bureau Groningen Drenthe) plaats en ging over de vraag hoe met de uitdagingen de komende periode om te gaan als Rijk, decentrale overheden en OV-bedrijven.

De gezamenlijke inzet van ons als decentrale overheden richting het Rijk is: een pakket van maatregelen op het gebied van aantrekkelijkheid voor de reizigers (tarieven, fiscaal), beperken van kosten bij de vervoerders, volledige indexering van rijksbijdragen naar decentrale overheden en het oplossen van personeelsproblemen bij vervoerders. In het overleg met de staatssecretaris van 19 april 2023 is duidelijk geworden dat hoewel de inhoud van het pakket omarmd wordt er financieel geen enkele ruimte wordt gegeven vanuit het Rijk.

Ontwerp hoofdlijnen dienstregeling 2024

Op 20 april 2023 zijn de ontwerp hoofdlijnen voor de dienstregeling 2024 door het Dagelijks Bestuur van het OV-bureau vrijgegeven voor reacties en zienswijzen. In deze hoofdlijnen is rekening gehouden met het in lijn brengen van de dienstregeling met het 'nieuwe normaal' zoals in de kaderbrief 2024 is aangekondigd. Als deze maatregelen worden doorgevoerd, rijden er in Groningen en Drenthe nog steeds relatief veel bussen vergeleken met de rest van Nederland.

Het dienstregelingsniveau ligt nog steeds op ongeveer 92% ten opzichte van voor COVID-19, terwijl op andere plekken in het land fors meer is bezuinigd in de dienstregeling.

Daarnaast heeft het OV-bureau een pakket samengesteld met de maatregelen die genomen zouden moeten worden om de resterende financiële opgave (na benutting van de reserves en de aanpassingen ten behoeve van het 'nieuwe normaal') ook volledig als bezuiniging op de dienstregeling zou worden genomen. Als ook deze maatregelen doorgevoerd zouden worden, rijdt er iets minder dan 90% ten opzichte van 2019, maar dit zorgt voor een verdere verslechtering van het OV-systeem in Groningen en Drenthe.

De voorgestelde wijzigingen die van invloed zijn op het OV in en naar de gemeente Groningen zijn te lezen in het bijgevoegde memo.

Overige consequenties

N.v.t.

Vervolg

Begroting 2024

U wordt verzocht uw eventuele zienswijze op de ontwerpbegroting 2024 tijdens de behandeling in de raad kenbaar te maken. Het dagelijks bestuur zal in de vergadering van 13 juli a.s., rekening houdend met deze eventuele zienswijze(n), bepalen hoe de ontwerpbegroting aan het algemeen bestuur worden voorgelegd. Het algemeen bestuur wordt vervolgens gevraagd in hun vergadering op 18 juli a.s. de begroting vast te stellen.

Dienstregeling 2024

Op 20 april heeft het dagelijks bestuur van het OV-bureau de ontwerp hoofdlijnen dienstregeling 2024 behandeld. Hierna zijn de hoofdlijnen voor inspraak vrijgegeven via de website van het OV-bureau en toegezonden aan de gemeenten en de consumentenplatforms.

In een meningsvormende sessie kunt u uw eventuele reactie op de ontwerp hoofdlijnen dienstregeling 2024 meegeven. Deze wordt meegenomen in de behandeling van het Dagelijks Bestuur van het OV-bureau op 13 juli 2023. Op 10 december 2023 start de nieuwe dienstregeling 2024.

Lange Termijn Agenda

Q1: OV-bureau Groningen Drenthe: ontwerpbegroting 2024

Q2: OV-bureau Groningen Drenthe: ontwerp hoofdlijnen dienstregelingen 2024

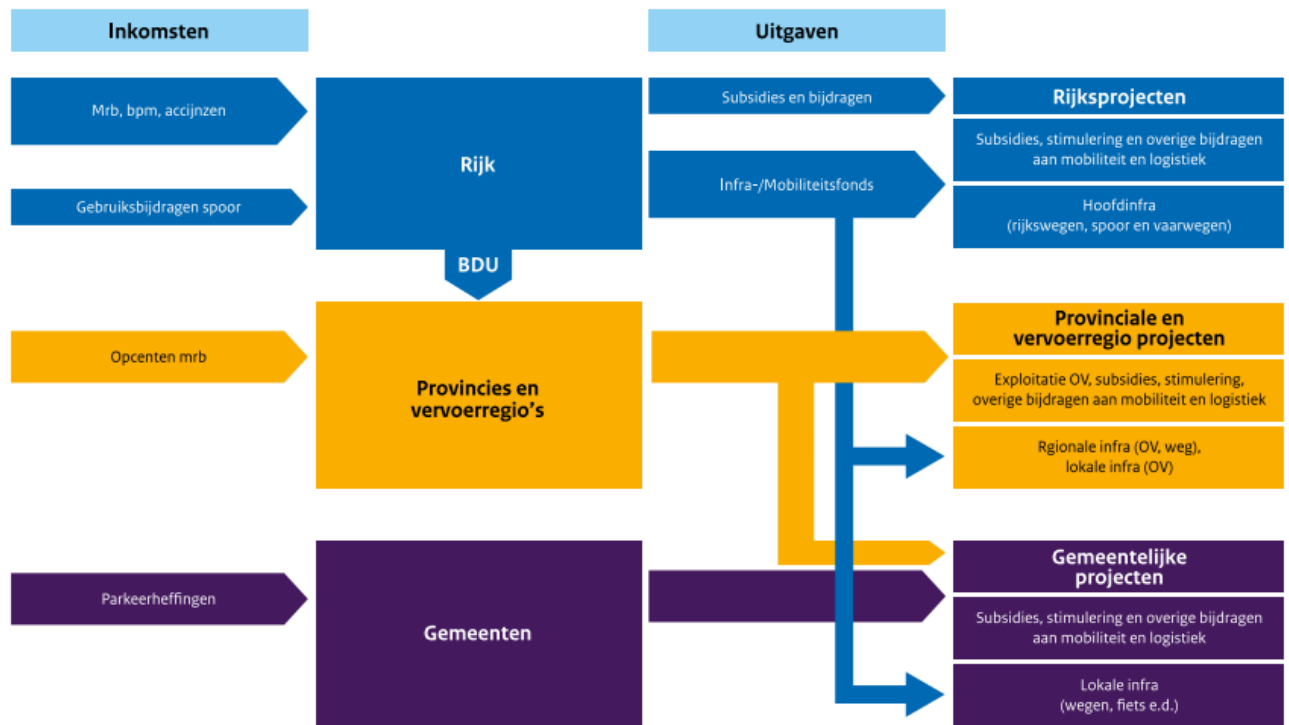
Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.

Bijlage

Bron: KiM, 2022